

Charakteristikou prvního letošního čísla *Sešitu* je zvýšený důraz na „příbuzné zóny“ zmíněné v jeho názvu. Kdybychom ve vztahu k němu chtěli použít metaforu souostroví, s níž ve svém textu „Altermoderna“ pracuje Nicolas Bourriaud, pak by se dalo říct, že toto číslo staví vedle sebe dva jeho nejvzdálenější ostrovy, totiž na jedné straně oblast, kde umění koketuje s biologií a genetikou, a na druhé straně širokou sféru myšlení o literatuře, v jejímž rámci, jak se ukazuje, se nabízí víc možností jak rozehrát konfrontaci s vizuálním uměním. V souvislosti s tímto tématickým rozkročením se zdá příhodné tázat se, „co je umění?“, jak zní název sborníku, jemuž je věnována recenze v závěru čísla.

Číslo otevírá přehledový text Karla Stibrala o bio artu. Autor načrtává trajektorii vývoje tohoto směru současného vizuálního umění a klasifikuje jeho hlavní tendence. Věnuje se i problematickým otázkám, které nutně vyvstávají při propojování biotechnologií a volného umění, a neopomene ani kriticky rozebrat implicitní a nereflektované představy o povaze přírodních a technologických procesů, sdílené mnohými umělkyněmi a umělci bio artu.

Další „příbuznou zónu“ reprezentují dva v dobrém (ač každý v jiném) smyslu provokativní texty z teorie či filosofie literatury. Vytvářejí tak spolu literárně-teoretický blok tohoto *Sešitu*. Jejich otištění právě v *Sešitu* má přitom svou logiku. Petr Koťátko sice ve své studii o radikálním konceptualismu hned na začátku deklaruje, že se jeho chápání konceptualismu rozchází s dominantním užitím tohoto pojmu ve vizuálním umění, nicméně jeho vymezení kategorie radikálně, potažmo rigidně konceptuálního literárního díla přímo vybízí k hledání paralel a naopak rozdílů mezi běžně chápaným galerijním a Koťátkovým literárním konceptualismem. Studie navíc vychází z příspěvku, který autor přednesl na konferenci „Důsledky konceptualismu“, již Vědecko-výzkumné pracoviště AVU uspořádalo na jaře tohoto roku. Představuje

tak první ze série textů původně prezentovaných na této akci, které se objeví v *Sešitu*.

Esej Tomáše Koblížka „Výpověď a singularita“ vypracovává vizi literární vědy, která by se radikálně odklonila od naratologických a obecně strukturalismem inspirovaných hledisek. Výchozím bodem jeho úvah je odmítnutí základní teze strukturalismu, že význam je potřeba chápat ve smyslu kódu. Tuto tezi nachází Koblížek ještě v Barthesově *Světlé komoře*, běžně řazené mimo strukturalismus, a oporu pro svou koncepci naopak hledá v diskursivní lingvistice Émila Benvenista, který přitom bývá považován za jednu ze zakládajících postav strukturalismu. Pro čtenářskou obec *Sešitu* může být podnětem k úvahám to, že Koblížek podrobuje kritice Barthesovu dichotomii *studium – punctum*, která patří k tradičním (a zřídka u nás zpochybňovaným) referenčním rámcům teorie vizuálního umění posledních desetiletí.

Zařazením překladu práce „Altermoderna“ Nicolase Bourriauda pokračujeme ve zveřejňování programatických kurátorských textů z poslední doby, které se pokoušejí nalézt teoretický rámec pro podchycení významných proudů v současné galerijní produkci.

Recenze Václava Magida se věnuje významnému domácímu edičnímu počínu na poli filosofické estetiky, loni vydané antologii *Co je umění?* mapující diskusi nad možností definovat umění, která se odehrávala v kabinetech britských a amerických kateder filosofie v druhé polovině dvacátého století v úzké návaznosti na reflexi proměny umělecké praxe vzešlé z odkazu avantgard a poválečného umění (pop art, konceptualismus).

Václav Magid, Jakub Stejskal